

Obsah

Úvod	11
Jak používat tohoto průvodce	13
Poznámky k výslovnosti	14

OSMANSKÁ ŘÍŠE

I. HISTORICKÝ PŘEHLED	17
<i>Vědomí o vlastní odpovědnosti vůči podrobeným národům umožnilo Osmanům udržet dlouhodobý mír v tak rozlehlé říši.</i>	
Zrození osmanského státu	19
Vzestup dynastie Osmanů	21
Vrcholné období říše	23
Úpadek osmanské říše?	25
Základní data a události	29
Seznam osmanských sultánů	45
II. OSMANSKÁ ŘÍŠE, JEJÍ HLAVNÍ MĚSTO ISTANBUL A PROVINCE	46
<i>Istanbul, postavený na základech starodávného hlavního města mocné říše, i nadále fascinoval a zářil.</i>	
Istanbul	47
Vývoj města	49
Topografie	54
Palác Topkapı	56
Zahrady	57
Voda	58
Chronologie základních událostí a památek Istanbulu	61
Říše	64
Města a městečka	64
Demografické aspekty	68
Provincie	69

III. POLITICKÉ A SOCIÁLNÍ USPOŘÁDÁNÍ	75
<i>Silně hierarchizované společnosti vládl sultán.</i>	
Společenské třídy	77
Sultánovi poddaní	77
Nemuslimové	78
Otroci	80
Politické a správní instituce	82
Sultán	82
Velkovezír	85
Dívân	86
Devşirme	87
Spravedlnost	88
Právo	88
Justice	89
Finance	91
Vojenská moc	94
Armáda	94
Janičáři	98
Strategie	99
Námořnictvo	101
IV. HOSPODÁŘSTVÍ	103
<i>Pax ottomanica podporoval vznik a vývoj ohromného vnitřního trhu.</i>	
Obdělávání půdy a pastevectví	104
Timar	107
Průmysl	108
Obchod	112
Míry	114
Peníze	116
OSMANSKÝ ČLOVĚK	
V. ČAS	123
<i>Rozdíl ve vnímání času byl jednou ze základních odlišností mezi osmanskou mentalitou a mentalitou Západu.</i>	
Kalendář	125
Chronogramy	126
Měření času	127
Osmanský den	129
Přechodové rituály	131

VI. NÁBOŽENSTVÍ	137
<i>V říši existovaly vedle sebe různé víry a náboženství.</i>	
Náboženský život	139
Poutnictví	142
Ramadán: „sultán jedenácti měsíců“	144
Postavy náboženského života	146
Súfismus	148
„Národy knihy“	149
Konverze	151
Modlitební místa	153
Náboženské nadace	156
VII. LITERATURA	159
<i>Literatura byla silně ovlivněna arabsko-perským stylem.</i>	
Osmanština	160
Literární žánry	162
Mozaika nejvýznamnějších osmanských autorů	167
Básníci: <i>Yûnus Emre; Mihrî Hâtun; Revânî; Mahmud Çelebi, zvaný Lami'î; Zâtî; Füzûlî; Hayâlî; Bâkî; Nef'î; Yûsuf Nâbî; Ahmed Nedîm; Zubeyde Fitnet Hanîm; Gâlib Dede Mehmed Es'ad neboli Şeyh Gâlib; Fâzıl Bey.</i>	
Historikové: <i>Âşık Paşazâde; Şükrüllah; Enverî; İdrîs Bitlîsî; Oruç; Tursun Bey; Neşrî; Kemâl Paşazâde; Sa'dî; Celâlzâde Mustafa Çelebi; Lütî; Sa'adeddin Hoca Efendi; Selânikî Mustafa Efendi; Mustafa Ali; Koçî Beg; İbrahim Peçevî; Hüseyin Hezârfen; Na'imâ.</i>	
Prozaikové a jiní autoři: <i>Ahî Ahmed Çelebi; Pîrî Reis; Seyidî Ali Reis; Macar Ali Reis; Takiyüddin Mehmed; Seyfî; Haccî Halîfa neboli Kâtib Çelebi; Evliya Çelebi; Yirmisekiz Mehmed Efendi; Ahmed Resmî.</i>	
Knihy	178
Písmo	180
VIII. UMĚNÍ	182
<i>Rehabilitace osmanského umění.</i>	
Architektura	184
Chronologie hlavních osmanských památek	190
Umělci a řemeslníci paláce	191
Umění knihy	191
Užité umění	194
Hudba a tanec	199

IX. VOLNÝ ČAS	202
<i>Osmanská společnost se uměla bavit.</i>	
Představení a ceremonie	203
Rituální hry	208
Společenské hry	210
Lov a rybolov	212
Hamamy	212
Cestování	215
Yalı a kahvehane	220
Jídlo	221
Káva, tabák, drogy	225
X. SOUKROMÝ ŽIVOT	227
<i>Role soukromého života a individuality v osmanské říši.</i>	
Osmanská jména, identifikační znaky a tituly	229
Domy a bydlení	231
Rodina, žena, dítě	234
Harém	236
Sexualita	238
Zdraví a medicína	240
Vzdělání a škola	241
Oblečení a doplňky	245
Biografické medailony	250
<i>Abdülhamid I.; Ahmed I.; Ahmed III.; Ali Ufkî Bey; Bayezid I.; Bayezid II.; Bonneval Paša; Cantemir Demetrius; Celâleddin Rûmî; Cem; Hürrem Sultán (Roxelana); Ibrahim I.; Karaçelebi-zâde; Hayreddin Paša (Barbarossa); Köprülü; Kösem Sultan; Levnî; Mahmud I.; Mahmud II.; Matrakçı Nasûh; Mehmed I.; Mehmed II.; Mehmed III.; Mehmed IV.; Murad I.; Murad II.; Murad III.; Murad IV.; Mustafa I.; Mustafa II.; Mustafa III.; Mustafa IV.; Müteferrika Ibrahim; Nakkaş Osman; Nigârî Haydar Reis; Nûr Banû; Orchan; Osman I.; Osman II.; Osman III.; Rustem Paša; Sabbatai Sevi; Sâfijovci; Sâfiye Valide Sultan; Selim I.; Selim II.; Selim III.; Sinan; Sokullu Mehmed Paša; Süleyman I. Nâdherný; Süleyman II.; François de Tott</i>	
Orientační bibliografie	269
Věcný rejstřík	281
Jmenný rejstřík	297

MAPY

Mapa osmanské říše v době jejího největšího rozmachu . . .	17
Počátky osmanské říše	20
Osmanská říše v 16. století	24
Osmanská říše v 17. a 18. století	26
Geografická poloha Istanbulu	48
Istanbul, nejdůležitější stavby, hlavní ulice a tržiště	51
Palác Topkapı v Istanbulu	57
Evropské provincie osmanské říše	72
Arabské provincie osmanské říše	73

PLÁNY A KRESBY

Sebil Ahmeda III. poblíž vstupu do paláce Topkapı	59
Şadirvan neboli kašna pro rituální očistu	60
Tuğra neboli monogram osmanských sultánů	84
Janičár	98
Krytý trh v Istanbulu	111
Příklady ženských náhrobních kamenů	134
Příklady mužských náhrobních kamenů	134
Mauzoleum neboli türbe Süleymana Nádherného	135
Küllüye Süleymana Nádherného v Istanbulu	155
Různé styly tureckého písma	181
Půdorys mešity Ulu Cami v Burse	185
Půdorys a řezy bazilikou Aya Sofya (chrám Boží moudrosti)	186
Půdorys a řez mešitou Süleymana Nádherného, Süleymaniye	187
Řez mešitou Selima II. (Selimiye) v Edirne	189
Kobercové uzly	195
Keramika s květinovým dekorem	197
Tanečníci: çengî a köçek	200
Karagöz, stínové divadlo	204
Defilé hrnčířského cechu	207
Defilé pekařského cechu	207
Zápas (güreş)	209
Dětský kolotoč	210
Houpačky	211
Schéma topení v hamamu	214
Podélný řez a půdorys hamamu Yeni Kaplıca v Burse	214
Příklad dopravního prostředku	217
Půdorysy karavansarajů	219
Perspektiva, příčný řez a půdorys yalı patřící rodině Köprülü v Anadoluhisari	220

Stolování Turků	223
Řez obytným domem v Ankaře	231
Půdorys „osmanského domu“	232
Obrázek z obecní školy	243
Ukázky mužského oblečení z 16.–18. století	246
Různé typy turbanů. Zprava doleva turban selîmî, turban mücevveze, turban kallâvî, turban örf	247
Měštka z 18. století	248
Žena z lidu z 18. století	248

TABULKY

Lidnatost nejdůležitějších měst	67
32 beylerbeyiliků	70
Vojáci kapıkulu	96
Přehled regionálních specialit	106
Základní jednotky měř	115
Hodnota zlaté mince	116
Nejužívanější zahraniční stříbrné mince	118
Roční příjmy držitelů timarů	119
Příklady cen běžných za Süleymana Nádherného	120
Muslimský kalendář	126
Chronogramy: hodnota písmen	127
Některé důležité svátky muslimského kalendáře	141
Představitelé nemuslimských komunit	151
Výtah z vakfu zapsaného v 18. století	158
Vzory textilního dekoru	196
Barvy keramiky	198